Бухы оронуудай пролетариар, нэгэдэгты!

Буряат-монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Областной Комитедэй, БМАССР-эй Верховно Советэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын ГК-гэй орган

№ 211 (4331)
1943 оной
ОКТЯБРИЙН
15
пятница
Сөн 20 мүнгөө

Мүнөөдэрэй номерто:

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ (1-дэхи нюурта).

Италиие сугтаа дайлалдажа байгаа гүрэн гэжэ мэдэрхэ тухай Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай, Великобританиин ба Америкын Холбоото Штадуудай правительствануудай гаргаһан декларацы (1-дэхи нюурта).

Переяслав городые Переяслав—Хмельницкий город гэжэ нэрлэхэ тухай УССР-эй Верховно Советэй Президиумэй, Украинын Совнаркомой ба Украинын КП(б)-тэй ЦК-гэй тогтоол (1-дэхи нюурта).

А. Виноградов.—Адуу морид тухай һаналаа табиха (2-дохи нюурта).

Социалистическэ Мүрысөөнэй түрүүшүүд

★ **Улан-Удын паровозо-вагонно заводой** нэгэдэхи цехын слесарь Федор Мусин гэгшэ Октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөө үргэдхэн, үдэр бүри 3 ба 3,5 нормо дүүргэнэ. Тэрэнэй бүтээһэн юумэниинь шанарай талаар эрхим һайн гэгдэдэг юм.

★ **Мяханай-консервнэ комбинадай** хүдэлмэришэд нүхэд Емельянова ба Дармаева гэгшэд үнэн зүрхэнһөө сусаршагүй шангаар хүдэлмэрилхэ зуураа ажалайнгаа бүтээсые нилээд дээшэлүүлбэ. Иигэжэ стахановска ажалаараа алдар сууда гараһан эдэнэр үдэр соогоо 3 нормо алдадагүй ба заримдаа 4 нормо хүртэр дүүргэдэг байна.

★ **Хойто-Байгалай аймагай** «Трудовой Северянин» колхозой колхозник-комсомолец нүхэр Саша Горбунов таряа талхаиай хуряалга дээрэ амжалтатай һайнаар хүдэлмэрилнэ гэбэл, даалгабарита ажалаа 120—130 процент хүртэр тон һайн шанартайгаар дүүргэдэг байна.

★ **Түмэрзамай 1-дэхи номерой училищиин** электригүүдэй улаан тугта группын һурагшад эдибхитэй бэрхээр ажалланад. Үдэрэйнгөө нормые гүйсэдхэхын талаар ба бүтээһэн хүдэлмэриингөө шанарай талаар нүхэд Обласова, Путаиз, Мокрый гэгшэд шалгарбад. Тэдэнэр нормоео 150—200 процент дүүргэнэ.

★ **Хэжэнгын аймагай** Энгельсын нэрэмжэтэ колхозой хонишон нүхэр Яндакова гэгшэ энэ жэлэй түл абалгые жэшээтэ һайнаар үнгэргөө. Даалгагдаһан 120 хонинһоо 120 хурьга абажа, нэгэшье толгойн гарзагүйгөөр түлжүүлһэн байна. Хони хурьгадынь хүшөөр һайн гэжэ тодоронхой.

ПОЛИТ-ГЭГЭЭРЭЛЭЙ ЭМХИ ЗУРГААНУУДАЙ ШУХАЛА ЗОРИЛГОНУУД

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай үедэ политико-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай ба тэдэнэй хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэ тон шухала хүндэтэй ба харюусалгатай зорилгонууд табигдана. Юундэб гэхэдэ, политико-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд болбол дайнай үеын оршон байдалтай түг түмэн ажалшан арадые танилсуулжа, тэдэнэй үдэр бүриин политическэ эдибхиие улам саашадань зүб замаар хүтэлбэрилэн жолоодожо, партийно-советскэ организациинуудай үдэр бүриин хүдэлмэридэ эрид шууд туһаламжа үзүүлэлсэхэ уялгатай болоно. Политико-гэгээрэлэй эмхи зургаануд, тэдэнэй хүдэлмэрилэгшэд болбол большевистскэ партиин хүтэлбэри доро ябажа, шунахай дайсаниие советскэ арадай даран сохихо ябадалдань айхабтар ехэ туһаламжа үзүүлдэгынь лабтай. Уншалгын байшангууд, колхозой клубууд, библиотекэнүүд ба бусад политико-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай гол шухала зорилгонь нютагайнгаа партийно-советскэ организациинуудай хүдэлмэридэ, тэдэнэй политическо-ажахын хүдэлмэриие үнгэргэхэ ба фронтдоо туһалха ябадалдань үдэр бүри туһалалсаха үүргэтэй байгаа.

Теэд, энэ гол шухала үүргэеэ зүбөөр ойлгожо, хүндэтэйгөөр дүүргэжэ байһан политико-гэгээрэлэй эмхи зургаануд манай республика соо олон бии.

Бичурын аймагай Ново-Сретенскын уншалгын байшан үнгэрэгшэ хабарай тарилгын үедэ тэндэхи партийно-комсомольско организациинуудтаа тон ехэ туһаламжа үзүүлһэн байна. Энэ уншалгын байшангай избач фронтовик нүхэр Торсунов гэгшэ эллдэб зүйлын темээр 10 дахин элидхэл хэлэһэн ба 2 дахин тон һонирхолтой лекци уншаһан байна. 180 дахин хөөрэлдөө үнгэргэһэн ба газетэ уншаһан байха. 30 номер «дайшалхы хуудаһануудые» поледводческо бригада ба звеногой байдал харуулжа гаргаба, 5 бригада, 13 звено ба 2 фермэ дээрэ социалистическэ мүрысөөе эмхидхэн үүсхэжэ хүтэлбэрилһэн байха юм.

Мүрысөөндэ илаһан бригада, звено ба фермэдээ колхозойнгоо правлениин ба партийна эхэн организациин дамжуулгын Улаан туг барюулдаг байгаа. Энэ уншалгын байшанай үдэр бүриин хүдэлмэридэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Иванов ба парторганизациин секретарь нүхэр Попова гэгшэд ехэхэн туһаламжа үзүүлдэг байха. Тус уншалгын байшан хадаа мүнөө жэлэй таряахуряалга, сохилго ба тушаалгын үедэ мүн лэ эдибхитэйгээр хүдэлмэрилнэ.

Мүн тэрэшэлэн Түнхэнэй аймагай Тоорын сомоной уншалгын байшан даалгабарита үүргэеэ жэшээтэ һайнаар дүүргэдэг юм. Эндэхи уншалгын байшангай избачын уялгые тус нютагай һургуулиин багша нүхэр Перхаев даажа абаһан байгаа. Тиин, эндэхи уншалгын байшан хадаа колхознигуудайнгаа дунда политико-гэгээрэлэй ба нинтэ-ойлгуулламжын хүдэлмэриие үргэнөөр эрхилжэ шадаба.

Таряахуряалгын үедэ нүхэр Перхаев болбол колхознигуудай полевой станай байрые элдэб зүйлэй культурна хэрэгсэлнүүдээр дүүрэн хангаһан байна. Мүн газета, журнал ба лозунгнуудаар шэмэһэн юм. Ханын газета, «дайшалхы хуудаһануудые» колхознигуудайнгаа угаа һонирхоор гаргажа шадаһан байна.

Энэ мэтээр түрүү зэргэдэ багтажа, жэшээтэ һайнаар хүдэлмэрилжэ байдаг уншалгын байшангууд, колхозой клубууд ба библиотекэнүүд олон бии. Эдэнэй хүдэлмэриие республикын 20 жэлэй ойгоор тусгаар тэмдэглэжэ, манай республикын правительство болбол политико-гэгээрэлэй хэдэн хүдэлмэрилэгшэдые БМАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаһан бэлэй.

Тиибэ яабашье республикын политико-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэри дээрэ дутуу дунда зүйлнүүд олонхи нютагуудаар нилээдгүй ехэ байна. Эгээн түрүүн, манай политико-гэгээрэлэй эмхи зургаануд хадаа мүнөө үбэлдэ дүүрэн бэлэн бэшэ байна. Зарим аймагуудта уншалгын байшан ба библиотекэнүүд гэр байрагүй байха юм. Мүн политическэ талаар дүүрэн бэлэдхэлтэй хүдэлмэрилэгшэдөөр олонхи уншалгын байшангууд хангагдаагүй байна.

Жэшээнь, манай республика соо 26 уншалгын байшан хүдэлмэрилэгшэдгүй дээрэһээ хүдэлмэреэ захалаагүй байһан зандаа. Мухаршэбэрэй аймагта 4 уншалгын байшан, Хоридо—5, Бичурын аймагта 2 уншалгын байшан хүдэлдэггүй байна. Мүн иимэ баримтануудыг бусадшье аймагуудта бии.

Кабанскын аймагта, жэшээлхэдэ, Посольскын уншалгын байшанай байрые хүүгэдэй яслиин байра болгожо хэрэглэнэ Бичурын культурын байшан мүнөө хүртэр хүдэлдэггүй зандаа.

Дээрэ дурсагдаһан баримтануудһаа абаад харахада олонхи аймагуудай арадай гэгээрэлэй таһагууд ба аймгуйсэдкомой зүгһөө энэ шухала хэрэгтэ анхаралаа тон багаар хандуулдагынь элитэ байна.

Һаяхан, БМАССР-эй Арадай Комиссарнарай Совет болбол бүхы аймагуудай гэгээрэлэй таһагуудые ба аймгуйсэдкомуудые политико-гэгээрэлэй эмхи зургаануудта гэр байра ба түлишэ октябриин 15 болтор 100 процент гаргажа хангаха еһотой гэжэ уялгаһан байгаа. Теэд, правительствын энэ тон шухала заабариие дүүргээгүй аймагай гэгээрэлэй таһагууд ба гүйсэдкомууд мүнөөшье хүртэр байһан зандаа.

Ушар нимэһээ БМАССР-эй Совнаркомой тогтоол соо заабарилагдаһан хамаг бүхы хэмжээ-ябуулганууды ойрын сагта дүүргэжэ, полит-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай үбэлэй сагта үнгэргэхэ хүдэлмэриень дүүрэн хангаха уялгатайбди. Энээндэ партийно-комсомольско организацинууд халуун туһаламжа ба хүтэлбэри үзүүлхэ уялгатай.

ЗУРАГ ДЭЭГЭ: Украинын арадай агууехэ хүбүүн, гүрэнэй ажал ябуулгаша ба Украинын полководец Богдан ХМЕЛЬНИЦКИЙ.
Г. Кришенинниковагай репродукци.

★ ★

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ

Переяслав городой нэрые Переяслав—Хмельницкий город гэжэ нэлгэхэ тухай

Украинска арадай агууехэ хүбүүн, гүрэнэй ажал-ябуулгаша ба Украинын полководец Богдан Хмельницкиин дурасхалые тэмдэглээд Переяслав городые энээнһээ хойшо Переяслав—Хмельницкий город гэжэ нэрлэхэ.

СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй түрүүлэгшэ М. КАЛИНИН.
СССР-эй Верховно Советэй Президиумэй секретарь А. ГОРКИН.

Москва, Кремль.
1943 оной октябриин 12.

Переяслав городые Переяслав—Хмельницкий город гэжэ нэрлэхэ тухай

УССР-эй Верховно Советэй Президиумэй, Украинын Совнаркомой ба Украинын КП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоол

1654 оной январиин 8-да Переяслав городто Украинын агууехэ гетман Богдан Хмельницкий гэгшэ украинска арадай түлөөлэгшэдэй Рада зарлаһан юм. Тэрэнь алдарта Переяславская Рада гэжэ түүхэдэ ороо һэн.

Энэ болбол хариин булимтарагшад—польско шляхтын зүгһөө украинска арадые богоолшолжо, тэрээнэй гүрэн болон тогтохо, түрэлхи хэлээрээ хөөрэлдэхэ, культура, национальна заншал ба шажанаа бариха эрхые хаһаха гэжэ һэдэжэ байһан, Украинада ехэ хүндэ болоод байһан сагта болоһон байна. Гүрэнэй сэсэмэргэн ажалябуулгаша ба алдарта полководец Богдан Хмельницкий гэгшэ хариин добтолгоһо Украиные сүлөөлжэ, тэрээнэй заншал байдалые хамгаалжа, һандаргагдаха ба үгы хэгдэхэ ябадалһаа зайлуулжа болохо гансахан үнэн замые хараһан байгаа. Гетман Хмельницкиин дурдхалаар Переяславска Рада болбол бүхы украинска арадые агууехэ ород арадтай холбон ахадуу болохо нэгэн шуһата хоер арадай эбдэршэгүй союзые эгүүридэ мүнхөөр нэгэн сэдьхэлээр баталаа һэн. Эдэ арадуудые богоолшолхо ба һалгаан таһалха гэһэн хариин булимтарагшадай бүхы һэдэлгые ород ба украинска арадууд хамтынгаа оролдолгоор сухарюулан сохео һэн. Хамтын хүсөөр Карл XII гэдэгэй сэрэгүүд, Фридрих II гэдэгэй пруска полкнууд, Наполеоной армн, кайзер Вильгельмын һүрэг дээрмэшэд хяа бута сохигдоһон байгаа. Хамтын хүсөөр хаанта засаг унагаагдажа, сүлөөтэ советскэ арадуудай агууехэ социалистическэ гүрэн—СССР байгуулагдаһан байгаа. Ород арадтай ахадуугэй союз байгуулһанайнгаа ашаар сүлөөтэ Советскэ Украинэ бүхы хүсэ шадалаараа гое һайхан шэнжээрээ ба баялигаараа һалбаран бадараа һэн. Гансахан лэ ород арадтай союзтайгаар, Сталинай хүтэлбэри доро нэгэдэмэл Украинска Советскэ гүрэн болгожо бүхы Украиные нэгэдхэхэ гэһэн украинска арадай эгүүридэ анханайнь хүсэл бэелүүлэгдээ һэн.

Агууехэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үедэ манай ахадуу болохо хоер арадай һалашагүй союзые баталһан алдарта Переяславска Радые бидэнэр дахин һанан дурсанабди. Бидэнэр энэ союзые анхан байгуулһан Богдан Хмельницкиин гүрэнэй талаар херхо ба сэсэмэргэн байһаниие үргэмжэлэн хүндэлнэбди. Агууехэ ород арадай туһалаагүй һаа, Украина болбол немецкэ булимтарагшадта дарагдаһан, тэрээнэй арад богоолшологдоһон, тэрээнэй гүрэн, хэлэ бэшэг, культурань үгы хэгдэһэн байха байгаа. Ород арад ба бусад советскэ арадуудтай дайшалхы союз байгуулжа Украина болбол немецкэ дарлалтаһаа сүлөөлэгдэжэ байна. Советскэ арадуудай үхэлэй дайсан болохо гитлеровскэ Германие манай эсэслэн илаха саг ойро болоо. Сталинай гениэр гэрэлтэһэн, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай гал дүлэн соо хатуужаһан ородой ба украинска арадуудай илагдашагүй союз болбол ерэлдүй жаргалта Украинын мандаха үндэһэнь мүн.

Украинска арадай агууехэ хүбүүн, ород ба украинска арадуудай союзай үндэһэ һуури табиһан, гүрэнэй сэсэмэргэн ажалябуулгаша ба полководец-Богдан Хмельницкиин дурасхалые тэмдэглэжэ, УССР-эй Верховно Советэй Президиум болбол Богдан Хмельницкиин түрэһэн, Переяславска Радын зарлагдаһан тэрэ Переяслав городые Переяслав-Хмельницкий город гэжэ нэрэтэй болгохоор тогтообо

УССР-эй Верховно Советэй Президиумэй түрүүлэгшэ М. ГРЕЧУХА.
УССР-эй Совнаркомой түрүүлэгшэ Л. КОРНИЕЦ.
Украинын КП(б)-гэй ЦК-гэй секретарь Н. ХРУЩЕВ.

1943 оной октябриин 11.

Италиие сугтаа дайлалдажа байгаа гүрэн гэжэ мэдэрхэ тухай Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай, Великобританиин ба Америкын Холбоото Штадуудай правительствануудай гаргаһан

ДЕКЛАРАЦИ

Мүнөөдэр, октябриин 13-да, Италиин Германида дай соносхоһоной дашарамда Советскэ Социалистическэ Республикануудай Союзай, Великобританиин ба Америкын Холбоото Штадуудай правительствануд болбол Италиие сугтаа дайлалдажа байгаа гүрэн гэжэ мэдэрхэ тухай доро дурсагдаһан декларацы тунхаглаха гэжэ шиидхэбэ:

«Советскэ Союзай, Великобританиин ба Холбоото Штадуудай правительствануд болбол Маршал Бадольогой мэдүүлһэнэй еһоор королевскэ итальянска правительствын баримталһан позициие мэдэрээд, Германида эсэргүү дайн сэрэгтэ итальянска нацин ба зэбсэгтэ хүсэнүүдынь сугтаа дайлалдажа байгаа тала боложо эдибхитэйгээр хани барисаатай болобо гэжэ хүлеэн абана. Сентябриин 8-һаа хойшо болоһон сэрэгэй событинууд ба Италиие Германида дай соносхохо баатай болтор итальянска улад зондо немецүүдэй зэрлиг хатуутаар хандажа байһан ушар болбол Италиие сугтаа дайлалдажа байгаа тала болгоһон хадань, советскэ, британска ба американска правительствануд болбол энээнэй үндэһэ һуури дээрэ итальянска правительстватай хани барисаатай байха ябадалаа үргэлжэлүүлхэ юм. Эдэ гурбан правительствануд болбол Италиһаа немецүүдэй намнагдаһанай һүүлээр арад зонойнгоо дура зоригто хандахабди гэһэн итальянска правительствын уялгые мэдэрээд, демократическа формотой правительство бии болгохо тухай Конституциин хууляар шиидхэбэри гаргаха байһан Италиин арадай онсо ба бүрин эрхые юуншье хаһажа шадахагүй байха гэжэ тоолоно. итальянска арад эсэсэй эсэстэ тиимэ правительстватай байхань лабтай.

Сугтаа дай хэхэ ябадалһаа үндэһэлһэн Италиин правительствын ба нэгэдэмэл нацинуудай правительствануудай хоорондохи хани барисаан болбол мэнэ һаяхан баталагдаһан условинуудта ямаршье хамаагүй байха ба тэрэнь хэбээрээ үлөөд, гансал союзна правительствануудай хоорондо хэгдэһэн хэлсээнэй еһоор нэгэдэмэл нацинуудай хэрэгтэ итальянска правительствын үзүүлжэ шадаха туһаламжын талаар хубилгагдажа болохо байна».

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

Советскэ Информбюроһоо

Октябриин 12-ой оперативна мэдээн

ДНЕПРЭЙ тэг дунда багта манай сэрэгүүд мүрэнэй баруун эрье дээрэ түрүүшынгээ газарнуудта плацдармнуудаа үргэдхэхэ байлдаануудые үргэлжэлүүлһэн ба зарим участогууд дээрэ ехэхэн амжалтануудые туйлаһан байна.

ВИТЕБСКЭ зүгтэ манай сэрэгүүд добтолгоео үргэлжэлүүлжэ, хэдэн һуурин газарнуудые эзэлбэ.

Фронтын бусад участогууд дээрэ хүсэтэ тагнуул ба артиллерийско-минометно буудалдаан болобо.

Октябриин 11-эй туршада манай сэрэгүүд бүхы фронтнууд дээрэ 50 немецкэ танк гэмтээһэн ба үгы хэһэн байна. Агаарта болоһон байлдаануудта ба зенитнэ артиллериин буудалгаар дайсанай 52 самолет унагаагдаа.

★ ★ ★

Днепр мүрэнэй баруун эрье дээрэ нэгэ газарта Н-скэ соединениин частьнууд айхабтар шанга байлдаануудые хэбэ. Немецүүд ямаршье сэнгээр манай частьнуудые түрихэ гэһэн байбашье һаа, тэдэнэй бүхы контратакануудыг гэдэргээ сохигдобо. Байлдаанай болоһон газар дээрэ дайсанай 700 шахуу ухээр үлөө. Ондоо нэгэ газарта ойро оршонойнгоо газарнуудта шухала удхашанартай нэгэ үндэрэй түлөө бүхэлэн удэр соо үсэд шанга байлдаан болобо. Тус байлдаан болбол хэдэн дахин гар тулалдаан боложо хубилһан байна. Үдэрэй дүүрэхэ тээшэ манай сэрэгүүд тэрэ үндэр дээрэһээ немецүүдые буулган намнажа урагшаа дабшаба. Үдэрэй байлдаанда 1.500 шахуу немецкэ солдат ба офицер үгы хэгдэһэн, 23 танк ба 2 хуягта машина гэмтээгдэһэн ба галдагдаһан байгаа. Хажуудахи участок дээрэнь дайсан болбол ябган сэрэгүүд ба танкнуудай хүсөөр контратакэ хэһэн юм. Байлдаанай түлэг дунда 11 немецкэ танк манай дайшалхы жагсаал соогуур сүмэрэн ороо. Ябган сэрэгэй дайшалхы жагсаалда ябуулгаа хэжэ байһан артиллеристнууд нэн дары ехэ буунуудаа эрьюулжэ, дайсанай сүмэрэн ороһон танкнуудые буудаба. Хахад часай туршада 11 немецкэ танк бултадаа гэмтээгдэһэн ба үгы хэгдэһэн байгаа. Танкнуудай амиды үлэһэн экипажнууд плендэ абтаба.

Манай авиаци газар дээрэхи сэрэгүүдэйнгээ ябуулгые эдибхитэйгээр дэмжэнэ. Үдэрэй туршада агаарай байлдаануудта 41 немецкэ самолет унагаагдаа.

* * *

Витебскэ зүгтэ Н-скэ соединениин частьнууд дайсанай эсэргүүсэлтые нуга даража, хэдэн һуурин газарые эзэлбэ. Нэгэ батальон шахуу немецкэ ябган сэрэгүүд үгы хэгдээ. 2 артиллерийскэ батарея, зургаан сэмгэтэй 3 миномет ба һомо хэрэгсэлтэй склад буляагдан абтаһан байна. Ондоо нэгэ участок дээрэ дайсан болбол үсэгэлдэр алдаһан түшэг тулгуурнингаа пунктнуудые тэхэрюулэн абаха гэжэ контратака хэбэ. Гитлеровецүүд манай хамгаалгын рубеждэ хүрэжэ үрдингүйгөөр миномедой, буугай ба пулемедой буудалгаар тараагдан сохигдоһон ба зарьманиинь үгы хэгдэһэн байгаа. Манай штурмовой ба бомбардировочно авиаци 8 немецкэ танк, 40 автомашина, горючитай 3 автоцистернэ үгы хэжэ. Һомо хэрэгсэлтэй склад тэһэлжэ, дайсанай 8 артиллерийскэ батареяын буудалгые дарааһан байна. Агаарта болоһон байлдаануудта ба зенитнэ артиллериин буудалгаар 12 немецкэ самолет унагаагдаба.

* * *

Хара далайн флодой авиаци нэгэ гортдо дайсанай 3.000 тонно уһа түрихэ хэмжээтэй танкерые, 2 десантна баржые, 2 самоходно понтон ба хуурай ашаанай 2 баржа шэнгээгээ.

* * *

«Немецкэ арми болбол сухарина бэшэ, харин «түсэбэйнгөө еһоор зайлана» гэжэ германска сэрэгэй мэдээн соо хэлэгдэдэг юм. Иимэ мэхэ гээшэ зэбүүсэлгэ ехээр гаргана. Немецкэ сэрэгүүд тулаха шадалгүй дээрэһээн сухарина гэжэ фронт дээрэ хэнһээшье үлүү солдадууд мэдэдэг байна. Олонхидоо мүнөөнэй сухарилга болбол ушараа алдаһан тэрьедэлгэ болодог юм. Сухариһан частьнууд буу зэбсэг, сэрэгэйнгээ зөөри хаяжа, шархаталаһан хүнүүдээшье суглуулан абанагүй. Хэдэхэн үдэртэ 3-дахи рото 130 хүнөө гээгээ һэн. Тус рото соо бүхы дээрээ оройдоо 20 солдат бүтэн үлэһэн юм. Хахад үдэртэ үргэлжэлһэн нэгэ байлдаанда манай батальон танк буудаха 9 ехэ буугайнгаа 8-е гээгээ һэн. Бүхы пулемедуудная жагсаалһаа гараһан байгаа. Иимэ гээлтэнүүдые немецкэ арми удаан тэсэжэ шадахагүй гэжэ ямаршье солдадууд командованиингаа юуншье гэжэ заһажа хэлээ һаань мэдэдэг байна»,—гэжэ 4-дэхи егерскэ батальоной 3-дахи ротоһоо плендэ абтаһан ефрейтор Фридрих Лиска гэгшэ хөөрэнэ.

Днепропетровско областиин Губиниха гэдэг тосхондо немецко-фашистска хара золигуудай эзэрлиг муухайгаар аашалһан тухай зохеогдоһон акт доро тунхаглагдаба: «Немецүүдэй ерэһэн түрүүшын үдэрһөө хойшо бидэндэ тэсхын аргагүй ажабайдал болоо һэн. Эзэрлиг муухайгаар дарлаха ба хүнүүдые олоорынь буудан алаха ябадал эхилһэн байгаа. Немецүүд хүнүүдэй бүхы зөөриие тонон абаа. Илангаяа комендант обер-фельдфебель Король гэгшэ арад зонние ехээр дорожолон зобоохон юм. «Октябриин 15 жэлэй гэдэг колхоздо фашистска золигууд 99 колхознигые буудан алаһан байна. Шевченкын нэрэмжэтэ колхоздо немецкэ алууршад 140 хүниие, тэрэ тоодо Федор Корниенкые, Пелагея Тараненко гэгшын бүлые ба бусад хүнүүдые алаа. Немецүүд 2.000 гаран хүнүүдые Германи худараа каторгада хүсөөр туужа абаашаһан байна. Фашистска бузар булайнууд хүнэй һуудаг 605 гэрые бүхы газаагуурхи барилганууттайнь хамта, 28 колхозно барилга галдаһан, ууралай тээрмэ, һургуули, клуб ба хүүгэдэй ясли тэһэлһэн байгаа. Гитлеровскэ арьяатад больницые тоножо үгы хээ. Эдэнэр больницада эмнүүлжэ байһан эрэшүүл, эхэнэр ба үхибүүдые, 75 наһатай фельдшер Андрей Поздеевич гэгшые шэрэжэ газаа гаргаад, автомадаар буудан алаа. Үбшэн хүнүүдые шуһата муухайгаар хэнээһэнэйнгөө һүүлээр немецүүд аптекые тэһэлжэ, больницада алба хэжэ байһан хүнүүдэй һуудаг 2 гэр, главна корпус, инфекционно корпусые галдаһан байна».

Тосхоной ажаһуутшад: П. Кучерявенко, М. Гончарь, Х. Голубь, С. Мартыненко, К. Корниенко, М. Оберемок, Ф. Семенчинко, М. Сорока, Е. Мезинцева, Е. Сименко гэгшэд актда гараа табиба.

Октябриин 13-ай оперативна мэдээн

МЕЛИТОПОЛЬСКО зүгтэ манай сэрэгүүд гурбан үдэр соо айхабтар шанга байлдаануудые хэһэнэйнгээ һүүлээр **МЕЛИТОПОЛЬ** городһоо хойгуур ба урдуур дайсанай тон ехээр бүхэжүүлмэл хамгаалгын полосае сүмэ сохижо, **МОЛОЧНАЯ** гэдэг мүрэниие гаталжа гараад, 8-һаа 10 километр хүртэр урагшаа дабшаһан бэеэрээ дайсанай 20 гаран бүхэжүүлмэл пунктнуудые эзэлһэн байна. Мүнөө Мелитополь городой центртэ байлдаанууд боложо байна. Немецүүд амиды хүсэн ба техникынгээ талаар угаа ехэ гээлтэ хоролтодо ороно.

ЗАПОРОЖСКО зүгтэ манай сэрэгүүд дүрбэн үдэр соо хэд шанга байлдаануудые хэһэнэйнгээ һүүлээр дайсанай угаа ехээр бүхэжүүлмэл обороные сүмэ сохижо, 8-һаа 10 километр хүртэр урагшаа дабшаад, дайсанай 30 гаран бүхэжүүлмэл пунктнуудые эзэлһэн ба **ЗАПОРОЖЬЕ** городһоо 8—10 километр газарта байлдаануудые хэжэ байна. Артиллериин буудалгаар ба манай авиациин нэгэдхэмэл шанга добтолгоор угаа олон немецкэ солдат ба офицернүүд, дайсанай танк ба артиллери тон ехээр үгы хэгдэһэн байгаа.

ДНЕПРЭЙ тэг дунда багта, энэ мүрэнэй баруун эрьедэ манай сэрэгүүд плацдармаа үргэдхэхын түлөө тон шанга байлдаануудые хэһэн байна. Манай сэрэгүүд дайсанай обороные сүмэ сохеод, 6 километр хүртэр урагшаа дабшаба. Немецүүдэй хэдэн дахин хэһэн контратакануд өөһэдтэнь угаа ехэ хоролтотойгоор сухарюулан сохигдоо.

ГОМЕЛЬҺОО урдуур ба хойгуур манай сэрэгүүд дайсанай обороные сүмэ сохижо, СОЖ мүрэниие гаталан гараһан бэеэрээ нэгэ хэдэн километр урагшаа дабшаад, сахэ Гомелиин шадар байлдаануудые хэжэ байна.

Фронтын бусад участогууд дээрэ тон ехэ тагнуул ба артиллерийско-минометно буудалдаан болобо.

Октябриин 12-ой туршада манай сэрэгүүд бүхы фронтнууд дээрэ 127 немецкэ танк гэмтээһэн ба үгы хэһэн байха юм. Агаарта болоһон байлдаануудта ба зенитнэ артиллериин буудалгаар дайсанай 90 самолет унагаагдаа.

Советскэ Информбюороhоо

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Мелитопольско зүүгтэ манай сэрэгүүд гурбан үдэр соо хатуу шанга байлдаануудые хэhэнэйнгээ hүүлээр Мелитополь городhоо хойгуур ба урдуур дайсанай ехээр бүхэжүүлhэн газарнуудые сүмэ сохибо. Немецүүд Молочная гэдэг мүрэнэй зүүн эрье дээрэ танк унагааха нүхэнүүдые малтаhан байна. Мүрэнэй баруун эрье дээрэ танк унагааха үшөө нэгэ гүнзэгы нүхэн, дзот, окоп, траншея ба хэлхеэ-холбоонууд байгуулагдаhан байха юм. Советскэ сэрэгүүд дайсанай хамгаалгые сүмэ сохижо, Мелитополь городто ороо. Немецүүд шэнэ резервнүүдые байлдаанда оруулна ба манай сэрэгүүдэй добтолгые ямаршье сэнгээр hаань hаатуулхые hэдэнэ. Гэбэшье тэдэнэй бүхы контратакануудые урагшагүйгөөр хосорно. Мелитополиин урда захада сүмэрэн ороhон Н-скэ соединениин частьнууд мүнөөдэр городой центртэ үйлсын хатуу шанга байлдаануудые хэжэ байна. Дайсан айхабтар ехэ гэлтэдэ ороно. Хүсэдбэшэ мэдээнэй ehоор, гурбан үдэр соо Мелитополь hоо урдуур 4.000 гаран немецкэ солдат ба офицер, 38 танк, 16 самоходно ба 82 полевой ехэ буунууд үгы хэгдэбэ. Манай сэрэгүүд угаа ехэ трофей буляан абаа.

• • •

Запорожско зүүгтэ манай сэрэгүүд дурбэн үдэр соо болоhон байлдаануудай эсэстэ дайсанай ехээр бүхэжүүлэгдэмэл хамгаалгые сүмэ сохижо, урагшаа дабшаха зуураа 30 гаран бүхэжүүлэгдэмэл газарые эзэлбэ. Мүнөөдэрэй эсэс багта манай сэрэгүүд Запорожье городhоо 8—10 километрын газарта байлдаануудые хэжэ байна. Немецүүд ябган сэрэгэй, танкнууд ба самоходно ехэ буунуудай томо хүсэнүүдые байлдаанда оруулаа.

Советскэ артиллери, гвардейскэ миномётно частьнууд ба авиаци немецүүдые айхабтар хүсэтэйгөөр буудажа, дайсаниие имагта ехэ гэлтэдэ оруулба. Миил нэгэ участок дээрэ полк шахуу немецкэ ябган еэрэгүүд, 22 танк, 5 самоходно ехэ буу ба 6 бронетранспортер үгы хэгдээ. Нүгөөдэ участок дээрэ советскэ частьнууд шухала удхашанартай түшэг тулгуурийн газарые хүсэтэ добтолгоор эзэлбэ. Байлдаанай болоhон газар дээрэ дайсанай 1.500 гаран үхээр ба гэмтэгдэhэн 14 немецкэ танк үлөө. 38 ехэ буу, 200 гаран пулемет. hомо хэрэгсэлнүүд ба сэрэгэй зэбсэг хэрэгсэлтэй хэдэн складууд буляан абтаба.

Агаарта болоhон байлдаануудта үдэрэй турша соо манай летчигууд 46 немецкэ самоледы унагаагаа.

• • •

Киевhээ урдуур, Днепрэй баруун эрье дээрэ, манай сэрэгүүд эзэлhэн плацдармнуудаа үргэдхэхын түлөө ехэхэн байлдаануудые хэбэ. Советскэ танкнууд ба ябган сэрэгүүд дайсанай позицинуудые артиллереер буудаhанайнгаа hүүлээр хамгаалгыень сүмэ сохео. Манай сэрэгүүд 6 километр урагшаа дабшаха зуураа немецүүдые түшэг тулгуурийн хэдэн газарнуудhаа хобхо сохиҥ гаргаа. Дайсан хүсэнүүдээ дахин суглуулаад, хатуу шанга хэдэн контратака хэбэшье hаа, айхабтар ехэ гэлтэгэйгээр гэдэргээ сохигдоhон байна. Хүсэдбэшэ мэдээнэй ehоор, 2.000 шахуу немецкэ солдат ба офицер үгы хэгдэжэ, 27 танк 8 самоходно ба элдэб калибрын 16 ехэ буу гэмтээгдэhэн ба галдагдаhан байна. Нүгөөдэ участок дээрэ дайсан болбол сэрэгүүдтээ СС-тэнэй дивизинүүдэй частьнуудаар хүсэ нэмээгээд, алдаhан позицинуудаа тэхэрюулхые hэдэбэ. Хатуу шанга байлдаануудта Н-скэ соединениин частьнууд немецүүдэй контратакануудые сухариса сохижо, эзэлhэн түшэг тулгуурийнгаа газарнуудые бэхеэр баримжа байна.

Манай авиаци немецкэ сэрэгүүдэй бөөгнэрэлтэнүүд ба дайсанай техникэдэ сохилтонуудые хэбэ. Бомбодолго болоhоной эсэстэ 20 немецкэ танк. 200-hаа үсөөн бэшэ автомашина үгы хэгдэhэн. hомо хэрэгсэлнүүдтэй 8 склад ба горючиин склад тэhэлэгдэhэн байна Агаарта болоhон байлдаануудта 28 немецкэ самолет унагаагдаа.

• • •

Гомельско зүүгтэ манай сэрэгүүд Сож мүрэниие гаталан гараад. Гомельдо дүтэ шадар байлдаануудые хэжэ байна. Дайсан болбол артиллериин ба миномедуудай буудалгаар болон контратакануудаар совет скэ частьнуудай добтолгые зогсоохые hэдэбэшье hаа айхабтар ехэ гэлтэдэ ороод сухарин тонилхо баатай болоо. Н-скэ соединениин боецүүд батальон үлүүтэй гитлеровецүүдые үгы хэбэ. 14 ехэ буу, 68 пулемет ба 3 артиллерийскэ склад буляан абтаа. Нүгөөдэ участок дээрэ Н-скэ частиин боецүүд байлдаа хэhээр урагшаа дабшаха зуураа 500 гаран немецкэ солдат ба офицерые үгы хэhэн байна. Трофей буляан абтажа хүнүүд плендэ абтаа.

• • •

Улаантугта Балтийска флодой авиаци Балтийска далай соо дайсанай 5.000 тонно уhа түрихэ хэмжээтэй транспортые шэнгээбэ.

• • •

Минскэ областиин нэгэ райондо ябуулгаяа хэжэ байhан Суворовой нэрэмжэтэ партизанска отряд фронт тээшэ ошожо ябаhан сэрэгэй ашаануудтай 26 немецкэ автомашиные шоссей харгы дээрэ тэhэлбэ. Мүн тэрэ шоссей дээрэ партизанууд 42 хүүргэ үгы хэhэн ба 43 километрын газарта хэлхеэ-холбооной телефонно-телеграфна линиие hандаргаhан байна. Советскэ патриодууд 100 гаран немецко-фашистска булимтарагшадые хюдаа. Суворовой нэрэмжэтэ отрядай бүлэг партизанууд нэгэ hуурин газартахи немецкэ гарнизондо добтолбо. Хэдэн гитлеровецүүд алагдаhан ба трофей буляан абтаhан байна. 25 немец плендэ абтаа.

• • •

252-дохи немецкэ ябган сэрэгэй дивизиhээ Улаан Армиин талада ороhон ротын командир лейтенант Эрвин П. гэгшэ иигэжэ хөөрэбэ: «Сентябрь соо болоhон байлдаануудминиий hанаhаниие бүри мүhэн урбуулаа. Hара хахад соо минии рото 150 хүнөө гэhэн байна. Сентябриин 27-до намда айхабтар хүндэ үдэр болоhон юм. Тэрэ үдэр минии командалжа байhан рото үгы хэгдэhэн байна. Тэрээн соо байhан 70 хүнhөө миил 7 хүн үлэhэн байха юм. Ажахын командануудба ашаануудhаа 30 гаран хүниие намда эльгээhэн байна. Тэрэнhээ гадна, хүнгөөр шархатаhан хэдэн хүнүүд лазаредhээ ротодоо бусажа ерэhэн байгаа. Тэдэнэрэй олонхидынь удантүй жагсаалhаа гараhан байха юм. Дахяад намда гансахан 5 хүнэй үлэхэдэ би болбол позицияа hэлтэхэ гэhэн приказ абаhан байгааб. Минии шадал хүсэмни дуулhаhан байгаа. Hүүлэй байлдаануудта ехэ гэлтэдэ ороhон ябадал ба байдалай найлабаригүй болоhоя ушар болбол намда буу зэбсэгээ хуряаха гэhэн hанал бодол түрүүлээ бэлэй. Германска армиин дунда жаяг заршам муудаа. Солдадууд болбол командирнуудай захиралтые дүүргэбэшье hаа урдынхидаа адли бэшэ болоо. Мүнөө захиралтануудые дабтаха ба буудан алахаар айлгаха саттай болоно. Олохон бодхуулнууд бии болоо. Эдэ бүгэдые хараад мэдэхэдэ немецкэ армиин hалажа дуулhаха болоhониинь элитэ болоно».

ОКТЯБРИИН УРДА ТЭЭХИ МҮРЫСӨӨН

Мүрысөөнhөө ажалай амжалта дулдыдадаг

Прибайкальска аймагай колхозууд ерэхэ үбэлдэ хэрээр бэлдэжэ байгаа юм ааб гэжэ мэдэе. Тус аймагта хамта дээрээ 282 хуушан хото хашаануудые заhабарилан дулаалха түсэбтэй аад, 163-ниинь заhабарилагдаа. Тэрэ худэлмэридэ 56 хүн худэлмэрилжэ байна. Мүн 50 хүн хашаа хореонуудай шэбхэ шабааhа сэбэрлэнэ ба дезинфекцилнэ. Баhа үбhэ тэжээлэй зүйлнүүдые бэлэдхэлгэдэ 37 хүн гаранхай.

Гадна 16 зоотехническэ барилга шэнээр бариха түсэбтэй байгаа. Тэрээнhээ шубуунай орой ганса гэр бэлэн болоо. Үлэгшэ байрануудынь 9 колхозуудаар бариндажа байна ба барилга дээрэ 27 хүн худэлмэрилнэ.

Юрэнхы дээрэнь абахада тус аймагай колхозуудаар малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй темп хурдан бэшэ. Юундэ нимэ унжагай нобшоор ажалланаб?

Тэрэ хадаа колхозуудай ба тэжээл бэлэдхэхэ, барилгын бригадануудай хоорондо социалистическэ мүрысөөниие үргэнөөр дэлгэрүүлжэ ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ тэдэниие хүтэлбэрилэн толгойлхо ябадалай тоншье ханталтагүй байhые гэршэлнэ. Түрүү колхозуудай ба барилгын түрүү бригадануудай дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэхэ ябадал худэлмэрилэгшэдые шадабаритай ба мэргэжэлтэй болгохо. ажалай шанарые hайжаруулха ба бүтээсын темпые нилээд хурдадхадаг гэшэ. Энээн дээрэhээ болоходо социалистическэ мүрысөөниие хэрээр эмхидхэhэнhээ ажалай амжалта дулдыдадаг байхадань тэрэниие үргэн далайсатайгаар эршэ хүсэн соонь ябуулха хэрэгтэй. Тиигэбэл Прибайкальска аймагай колхозууд үсөөхэн хоног соо үбэлжэлтэдэ бэлэн боложо шадаха байна.

Очир МАЛАНОВ.

hаалишадай 8 hара соо туйлаhан амжалтанууд

hаамхай үнеэдэй адуулгые хүхэ могоой сагта зүбөөр эмхидхээд байбал, үнеэд таргалха ба ашаг үгэлгээ хэмжээлэшэгүй ехэ болгодог байhаниинь элирхэй тодо байна. Мүнөө дайн сэрэгэй бэрхэтэй байдал дээрэhээ болоходо малhаа гарадаг эдеэ хоолой зүйлнүүдээр ба дулаан хубсаhаар баатар Улаан Армияа таhалгаряагүй хангаха гээшэ угаа шухала хэрэг болоо. Эгээл иимэhээ үнеэдэйнгээ ашаг шэмые элбэгжүүлхын түлөө «XVII партконференциэ» колхозой малшад—hаалишад нилээд ехэ оролдолго гаргажа, Яруунын аймаг дотор түрүү hаалишадай зэргэдэ тодорбо. Тиихэдээ тэдэнэр hу hааха түсэбөө үлүүбшэлэн гүйсэдхэбэд.

Жэшээлхэдэ, hаалиша Дулгар Сабуева даалгагдаhан 18 үнеэтэй ба hаахадаа нягта шадамар юм. Тэрэ хадаа 8 hарын туршада 10. 559 литр hу hааха зуураа 158 литр hу түсэбhөө үлүүлбэ. hаалишад нүхэд Балжит Очирова, Дулма Базарова ба Янжима Цыбикова гэгшэд мүн 8 hарын турша дотор hу hааха түсэбөө 107-hоо 112 процент хүртэр дүүргэhэн байха юм. Нүхэд Алзама Бадмаева ба Жигжит Убеева гэгшэд дуршэлтэй дүрэтэй эрхим hаалишадта тоологдоно. Тэдэнэр hааха hунэйнгөө түсэбые 114-hөө 118 процент хүртэр дүүргээ.

Октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, hу hааха жэлэйнгээ түсэбые тус тустаа 150 процент гүйсэдхэхэбди гэжэ hаалишад бэеэ уялгалhан байна.

Н. ДУЛМАЖАПОВ.

Үндэр бүтээсын худэлөөн үргэдэнэ

Шухала удхашанартай ойрохон зуурын забhарлалга хэhэнэйнгээ hүүлээр улам хүсэтэйгөөр добтолгоео үргэлжэлүүлhэн алдарта Улаан Армиингаа хүндэлэлдэ стахановска ажалай үндэр бүтээсын худэлөөн ПВЗ-гэй худэлмэришэдэй дунда үшөө үргэдэбэ.

Эндэ 2—3 нормо дүүргэхэ гээшэ худэлмэришэн бүхэнэй үдэр бүриин заншал болонхой. Олонхи стахановецууд 5 ба дээшэ нормо дүүргэдэг болобо.

Жэшээлхэдэ, котельнэ цехын стахановецууд болохо нүхэд Молдавский, Мирошник ба Григорьев гэгшэд үнгэрэгшэ сентябрь hарын hүүлээр үдэрэйнгөө нормые 716 процент тус бүридөө дүүргэhэн байха юм. Мүн тендернэ цехын стахановец нүхэр Г. Е. Хорун халаанайнгаа нормые 420 процент дүүргээ.

Котельнэ цехын котельщик нүхэр Михаил Дудин гэгшэ сентябриин 28-ай үдэр 536 процент даалгабаряа дүүргэбэ. Стерженщицэ Е. Н. Соколова гэгшэ үдэр бүри нормоео 500 процент дүүргэдэг юм. Нүхэд Логачева, Зацепина ба бусад 400—500 процент хүртэр даалгабарита худэлмэреэ дүүргэдэг байна.

Иимэ үндэр бүтээсые туйладаг баримтанууд тус заводой худэлмэришэдэй дунда тон олон бии. Энэ хадаа амжалтатайгаар добтолжо ябаhан Улаан Армидаа ehотой бэлэг үгэхэ гэhэн хэрэгhээ дулдыдана гээшэ. Олонзуутанай дунда социалистическэ мүрысөөн улам саашадаа бадаруулагдаха ehотой.

О. ТАРАННИК.

Хуряалгаар hамааараад мал ажалаа мартаба

Сэрэг дайнай шэрүүн шанга үедэ артелиин адуу малые тобир тарган байлгаха, зүбөөр унаха хүллэхэ ябадал айхабтар шухала болоо.

Тиин, Кировэй нэрэмжэтэ колхозой КТФ ямар байдалтайб гэжэ хараад үзээ. Нэн түрүүндэй задагай hалан байдал нюдэндэ тудана. Моридой харууhа гээшэ туйлай муу. Тэрэ шалтагаанhаа моридой үхэхэ хорохо ябадал үзэгдэнэ. Үшөө 15 толгой морид түсэбэйнгөө ehоор дутажа байха юм. Худэлмэриин моридые зүбөөр унаха хэрэглэхэ хэрэгтэ фермые даагша Хандажаповшье, колхозой түрүүлэгшэ Гармаевшье, хамаагүйгөөр хандана. Нэгэ мориие ходо унаад, нүгөөдыень дэмы байлгаха болошогүй ябадалые ондоо юугээр гэршэлжэ болохоб?

Нүхэр Гармаевай хүтэлбэрилжэ байhан артелиин правлени хуряалгаар hамааараад малажалаа мартаhанайнь элитэ гэршэ энэ гээшэ.

А. МАНГУТОВ.
(Манай собкорр).

Бичурын аймаг.

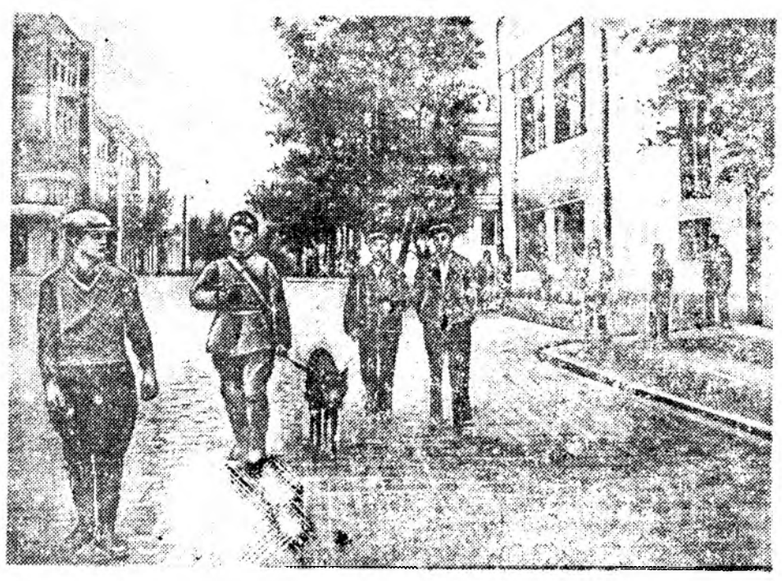

Мариуполь городhоо немецүүдые үлдэн гаргаhанай hүүлээр, город соohоо зугадан тонилжо үрдезгүй хэдэн арбаад немецкэ ба румынска солдадууд арад зоной туhламжатайгаар гэрнүүд ба подвалнууд соohоо бариндаhан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: сержант Г. Я. Хоботов гражданска хубсаhа үмдэhэн немецые туужа ябана. *В. Ивановой фото. (ТАСС-эй фотохроникэ).*

Адуу морид тухай hаналаа табиха

★

А. ВИНОГРАДОВ—
Наркомземэй адуу мори үсхэбэрилгын Управлениин начальник

★ ★

АДУУ моридоо олошоруулан үсхэхэ ба тэдэниие зүбөөр унаха хараха гээшэ сэрэгэй-ажахын шухала зорилгонуудай нэгэниинь болохо юм. Тиимэ хадань колхозуудай правленинүүд адуу морин тухай анхаралаа табиха уялгатай. Хаана адуу моридоо эзэн ehоор унажа хаража байнаб, тэндэ ажал худэлмэринь бүтээсэтэй байдаг.

Манай республикын түрүү колхозууд энэ арюун нангин заабариие хүсэндэнь хүргэнэ. Жэшээлхэдэ, Зэдын аймагай «Авангард» колхоздо моридоо үнэхөөрөө эзэн ehоор hайнаар харана. Тэндэ бүхы моридынь хүн бүхэнэй харюусалгада даалгагдажа үгтэнхэй. Тиимэ хадаа колхозник бүхэн ехэ багагүй барандаа морин тухайгаа саг үргэлжэ оролдолго гаргадаг, хомут тоногтоо гамтайгаар хандадаг байха юм. Морин бүхэнэй хомут тоног ба тэргэ шаргань таатай зохидоор түхеэрэгдэhэн байна. Үнгэрэгшэ хабар тэрэ колхоздо морин плуг бүхэнөөр 38—38 гектар хахалжа гараhан болбошье моридынь тобир тарган зандаа hэн.

Дурсагдаhан «Авангард» колхоздо 16 наhатай эдир колхозник Николай Ивашев гэгшэ өөрынгөө даажа абаhан морид тухай илангаяа ехэ оролдолго гаргана. Тэрэ хаяа хабарай тарилгын ба пар хахалалгын үедэ хоер мореороо үдэртөө 2 гектар хүртэр хахалдаг байба. Иимэ ехэ ажал хэжэ байбашье моридынь заашье тураагүй. Энэ колхоздо мүнөө үедэ худэлмэриин морид бултадаа хүсэтэй тарган байна, тэрэнэй ашаар элбэг ехээр үргэhан тарганайнгаа ургасые богонихон болзор соо гээлтэгүйгөөр хуряажа шадаа.

Зүүгөөр, манай республикын хэдэн олон аймагууд ба колхозуудта адуу морин тухай анхарал хүсэдөөр табигдадагүй зандаа. Жэшээнь, Мухаршэбэрэй аймагай колхозуудта энэ жэлэй нюурта адуу морин хэдэн зуугаадаараа үхэhэн ба гансахан август hара соо 600 морин унаанhаа гаргагдаа Эдэ бүхы баримтанууд юу гэршэлнэб гэхэдэ: тэндэхи партийна, советскэ ба түбхын түрүүндэ газартаряалангай органууд болон специалистнууд «Адуу моридой тоо толгойе олошоруулха, тэдэнэй харууhалга ба байра байдалые hайжаруулха хэмжээнүүд тухай» СССР-эй Совнарком ба ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолые дүүргэхын түлөө сүм харюусаха байhанаа үшөө ойлгоодүй хэбэртэй.

Адуу моридтоо эзэн бэшээр хандаха ябадалые хаана яанагүй хүсэндэнь хүргэбэ гээшэ гү, тэдэн тухай анхарал оролдолго гаргаба гээшэ гү гэhэн асуудал табигдана. Теэд адуу моридоо үсхэхын түлөө фронт ба гүрэнэйнгөө үмэнэ харюусалгатай байhанаа зарим колхозууд үшөө мэдэрээдүй гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Адуу моридоо олошоруулан үсхэхэ. hайнаар унажа хаража байха хэрэгтые бодото дээрэ хүсэлдүүлхын тулада юу хэхэ хэрэгтэйб гэхэдэ: бүхы колхозуудта моридоо унаха харахадаа эзэн бэшээр хандаха ябадалые усадхаха, мори унаагаа тобир тарган байлгаха ябадал болоно. Зарим колхозуудай ба аймагай организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд болбол ажал худэлмэри дээрэhээ моридная туранхай байна гэжэ тайлбарилха hанаатай байдаг. Иигэжэ хэлэхэ гээшэ дэмы байна. Нилээд олон колхозуудта худэлмэриинь морид хэды ехэ худэлмэри хэжэ байбашье, хүсэ шадалаа гээдэгүй байна. Түбхын түрүүндэ морид тухай анхарал оролдолго гаргаха, тэдэндэ гамтайгаар хандаха, шалгагдамал найдамтай хүнүүдтэ моридоо даалгажа үгэхэ, үбhэ тэжээл элбэг ехээр бэлдэхэ шухала.

Адуу моридоо бүрин бүтэн байлгаха хэрэгтэ эзэн бэшээр хандаха ябадал тон ехэ хоро хүргэдэг. Хэрбээ морин гарhаа гарта дамжажа, хаба саг соогоо эдеэлүүлэгдээ-үналагдаагүй байгаа хадань, тэрэнэй хомут тоногынь бэедээ таараагүй байгаа хадань тэрэ морин ябашье тобир тарган ябажа шадахагүй байhаниинь хүн бүхэндэ мэдээжэ. Эгээ иимэ шалтагаанаар шилээд олон колхозуудта ехэнхи морин дэйнь дала мурынь гэмтэнхэй ба хүсэ муутай туранхай байдаг.

Нилээд ехэ механическа хүсэн Улаан Армиин эрилтые хангахын тулада татагдажа абтаад байhан мүнөө сагта иимэ эзэгүй hалан муу байдалые ябашье тэсэжэ болохогүй. Тиимэhээ, колхоз бүхэн адуу үсхэбэрилгые hайжаруулха, ажал худэлмэри дээрэ мори унаа хэрэглэхэ ябадалые гуримтай болгохо зэргэтэй. Манай колхозуудай моридынь Улаан Армид абтахаар ба тылдэ ямаршье худэлмэри хэжэ шадахаар болохын тулада, али бүхы юумэ хэхэ бүтээхэ хэрэгтэй.

Адуу моридоо оролдосотой hайнаар унажа ба харууhалжа байхын зорилгоор республикынь Совнарком ба ВКП(б)-гэй Обкомой бюро болбол энэ октябрь hарын турша соо бүхы колхозуудта худэлмэриин моридые эрэгтэй эмэгтэй колхозник бүхэндэ даалгажа үгэхэ ба тэрээн тухай тусхай үнэмшэлхэ бэшэг тэдэнэй гартань барюулха тушаа ВКП(б)-гэй айкомууд, аймисполкомууд ба газартаряалангай органуудые уялгалhан байна. Тиихын тулада аймаг бүхэндэ хоер—гурбан комиссинуудые АЗО-гэй түлөөлэгшэ, (зоотехник гү, али ветврач) сомсоведэй түрүүлэгшэ, колхозой түрүүлэгшэ, бригадир, ахалагша моришон ба партийно-комсомольско организациин түлөөлэгшые оруулhан составтайгаар байгуулагдаха ушартай. Энэ комиссиин үгэhэн үнэмшэлхэ бэшэгые колхозник бүхэн тон наринаар бэедээ хадагалжа ябаха зэргэтэй, ушарынь хадаа тиимэ бэшэггүйгөөр мореор худэлмэри хэхэ хуулигүй байна. Тиин АЗО-гэй зооветеринарно худэлмэрилэгшэд энээн тушаа ямаршье сагта шалгалта хэжэ байха эрхэтэй. Үнэмшэлхэ бэшэггүй аад, мореор ажал хэжэ байhан колхознигые тэрэ ажалhаань дары болюулха болоно. Тиихын хажуугаар колхозой правлени болбол үнэмшэлхэ бэшэггүйгөөр мори үгэhэн ахалагша моришондо зэмэ нэхэбэри тохохо гү, али яла түлүүлхэ байна.

Иигэжэ мори тушаажа абаhан хүнүүд ажал худэлмэри хэхэ үедөө тэрэ моринойнгоо түлөө сүм харюусаха байhаниинь элиойлгогдоно бээ. Зүгөөр тус харюусалгань моришодhоо hалгаагдахагүй юм, тиимэ хадань илангаяа ахалагша моришод түргэ-түргэн hэлгэхэ бэшэ. харин үни удаан худэлмэрилхөөр томилогдохо ehотой. Тэдэнэр хадаа адуу моридые хайшан гээд харууhалха тухай ehо гуримтай hайса танил, дүйтэй шадамар үбгэдэй дундаhаа томилогдохо ушартай. Моришод болбол моридойнгоо худэлмэридэ гараханаань урид ба худэлмэриhөө ерэhэн хойнонь нарин hайнаар хаража байха болоно. Моришон бүхэн иигэжэ шалган үзэхэдөө үбшэн шэнжэтэй гү, али дала мүрөө гэмтэhэн моридые худэлмэридэ гаргахагүй ба тэрэнэй түлөө хэн зэмэтэй байнаб, тэрээн тухай колхозой правленидэ мэдүүлхэ уялгатай юм.

Колхозой моришод гээшэ гансал моридойнгоо хашаа соо байха бэшэ, харин худэлмэри хэжэ байhан газартань ошожо, тэндэ мори унаагаа хэр зэргэ hайнаар хэрэглэжэ байнаб гэжэ хямгадан хаража байха ehотой. Энээн дээрэhээ мэдэхэдэ колхозой моришоной харюусалгань угаа ехэ байха болоно. тиимэ хадань, тэдэниие колхознигууд бүлтадаа хүндэлжэ, үгыень дуулаха зэргэтэй.

Бригадануудта моридоо хайшан гээд эдеэлүүлхэ ба харууhалха тушаа тон хатуу заршам тогтоохо хэрэгтэй.

Колхозуудта мори унаагаа харууhалха ба унаха ябадалда эзэгүй hалан муугаар хандаха ябадалые усадхаха тушаа хэмжээ-ябуулгануудые бэлдүүлхэдээ худэлмэриин моридые hара бүридэ үзэжэ байха тухай анхарха хэрэгтэй. Тэрэ үзэлгэ хэхэ колхозой комиссида АЗО-гэй зооветеринарна худэлмэрилэгшэд хабаадалсаха байна. Иигэжэ үзэлгэ хэhэн акт соогоо морин бүхэнэй хэрэгэгэ байhан тухай тэмдэг хэжэ бэшэхэ ба тэрэниие хайшан гээд эдеэлүүлхэ, байлгаха ба унаха тухай дурадхал оруулха юм. Энэ комиссиин зохеohон акт үни удаан болгогдонгүй колхозой правлениин заседани дээрэ үзэгдөөд, даажа абаhан моридоо hайнаар унажа хаража ябаhан колхознигуудые шагнаха ба hалан муугаар хандагшадта яла тохохо тухай тусхай шиидхэбэри гаргагдаха ehотой.

Колхознигуудта мори унаагаа даалгажа үгэhэн тухай үнэмшэлхэ бэшэг үгэдэг болохо гээшэ эзэгүй муугаар хандаха ябадалтай тэмсэхын эхиниинь болохо ушартай. Ушар иимэhээ энэ хэмжээ ябуулгые хүсэндэнь хүргэхэ тухай худөө нютагуудай партийна, советскэ ба илангаяа газартаряалангай органууд анхаралаа табиха болоно.

ХИЛЫН СААНА

Италидахи сэрэгэй ябуулганууд

ЛОНДОН, октябриин 12. (ТАСС). Хойто Африкада байгаа союзнигуудай сэрэгүүдэй штаб болбол hүүлэй 24 час соо американска 5-дахи ба англійска 8-дахи арминуудай фронтнууд дээрэ артиллериин буудалдаан ба патрульна ябуулгануудhаа ондоо юумэ болоогүй гэжэ мэдээсэнэ.

Октябриин 11-эй үдэр союзнигуудай бомбардировщигууд Корфу арал дээрэ (Албани шадар) аэродромые атаковалhан байна. Италида дайсанай артиллериин позицинууд, автомобильна транспорт ба поезднуудта добтолго хэжэ байха үедэнь, дайн байлдаан боложо байhан газар дээгүүр харуулда ябаhан истребительнүүд дайсанай зүгhөө эсэргүүсэлтэтэй ушараагүй.

Октябриин 10-ай hүни Римhээ хойгуур ба Фровиноной шадар дайсанай моторизованно колоннонууд атаковалагдаhан байгаа.

Азорско аралнуудые англійска сэрэгүүдэй хэрэглэхэ тухай Англо-Португальска хэлсээн баталагдаа

ЛОНДОН, октябриин 12. (ТАСС). Рейтер агентствын дамжуулhанай ehоор, премьер-министр Черчилль болбол Атлантическа далайда ябаха худалдаа-наймаанай пароходуудые аршалан хамгаалха ябадалые хэрэглэхэ тухай Англи ба Португалиин правительствануудай хоорондо хэлсээн баталагдаа гэжэ общинонуудай палатадаа мэдээсэhэн байна, тиихэдэ Португали болбол материал ба буу зэбсэгүүдые Англиhаа абажа байха болоно.

Азорско аралнуудые хэрэглэхэ тушай договор болбол саг зуурын удхатай байhан хадаа Португалиин өөрынгөө газарые эзэмдэхэ тушаа эрхыень заашье хаhанагүй гэжэ Черчилль медүүлээ. Дайнай дүүрэнсээр англійска сэрэгүүд Азорско аралнуудhаа зайлуулагдан абаашагдаха юм.

Эгейскэ далайн оршондо германска аэродромууд бомбодогдоо

ЛОНДОН, октябриин 12. (ТАСС). Хуулитаар мэдээсэгдэхэнь хадаа, октябриин 10-ай hүни англійска хүндэ бомбардировщигууд Калартода байhан (Родос арал) аэродромдые атаковалhан байна. Тэндэ хаягдаhан бомбонууд самоледуудай байhан газарта, мүн самоледуудай ниидэдэг болон буудаг харгы дээрэнь унажа тэhэрhэн байна. Тэндэ гал түймэр болобо.

Октябриин 10-ай үдэр союзнигуудай самоледууд Гераклиондо (Крит арал), Калада (Родос арал) ба Антимакиядэ (Кос арал) байгаа аэродромуудта добтолhон байха юм.

Номгон далай дээрэхи дайн

ЛОНДОН, октябриин 12. (ТАСС). Номгон далайн баруун-урда хубидахи союзнигуудай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй нэгэдэмэл командованиин штаб болбол союзнигуудай авиаци Макассарта (Целебес арал) добтолго хээ гэжэ мэдээсэнэ. Бомбонууд складуудай ба нефтехранилищиин оршондо хаягдаhан байгаа. Гараhан түймэрмэ 90 милиин газарhаа хаража болохоор байна. Союзнигуудай бүхы самоледууд базадаа бусажа ерээ.

Союзнигуудай авиаци мүн японско суднануудта Тенимбер, Шэнэ Ирланди, Шэнэ Британи ба бусад аралнуудай оршондо объектнүүдтэ добтолго хэбэ.

Шэнэ Гвинея дээрэ ябуулгаа хэжэ байhан союзнигуудай сэрэгүүд Раму гэдэг гол газарай оршондо добтолгоео үргэлжэлүүлжэ Маданг гээшэ дабшаhан байна.

ЛОНДОН, октябриин 12. (ТАСС). Октябриин 11-дэ англійска пикировалдаг бомбардировщигууд истребительнүүдэй үдэшэгдэжэ Кальемогой (Бирма) оршондохи японско позицинуудые ба складуудые атаковалба. Бомбодолгын эсэстэ түймэр гараа Англійска авиаци Майю гэдэг хахад арал дээрэ японуудай эзэлhэн дерэ нидэ, мүн тэрэшэлэн Акьябын оршондо ба Майю мүрэн дээрэхи мүрэнэй суднануудта добтолго хэhэн байна.

Японско авиаци Мадраста (Энэдхэ) добтолго хэбэ. Сэрэгэй объектнүүдэй ямаршье hүйдхэл хэгдээгүй Гражданска улад зоной дунда бага зэргын гэмтэлhэн болоhон байна. Японско самолет Цейлон аралай зүүн эрье дээгүүр гаражa ерэн бомбонуудаа хаяхынгаа урда тээ үгы хэгдэhэн байгаа.

Гадаадын hонинууд

◆ Францида саботаж ба террористическа актнуудые хэбэ гэжэ гитлеровецүүд дээр гэмнэгдэhэн 50 патриот буудагдаа алагдаба.

◆ Сентябрь hара соо болоhон дайнайлдаанай үедэ немецүүд Европодо, Африкада ба Дүтын Востогто 582 самоледоо гээбэ, тиихэдэнь англійска авиаци 8 самоледоо гээhэн байна.

(ТАСС).

Харюусалгата редактор
Ц. ГАЛСАНОВ.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. ТЕЛЕФОНЫ: зам. ответ. редактора—23; ответ. секретаря—23 (2 зв.); отделов: партийной жизни и писем—3-23; сельскохозяйственного и животноводческого—3-23 (2 зв.); об'явлений—2-64 (2 зв.).

Н—5773 Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР